

Thu và quản lý nguồn thu



Trung tâm Con người và Thiên nhiên
www.nature.org.vn

Thu và quản lý nguồn thu trong chuỗi giá trị



Cấp phép

Khai thác

Thu các khoản đóng góp

Quản lý nguồn thu

Thực hiện các chính sách phát triển bền vững

Trang • 2

1. THU CÁC KHOẢN ĐÓNG GÓP

Trang • 3

Tổng quan về thu các khoản đóng góp

Các loại nguồn thu điển hình trong khai thác khoáng sản

- Tiền đầu giá hoặc tiền cấp quyền khai thác khoáng sản
- Thuế tài nguyên
- Phí bảo vệ môi trường trong khai thác khoáng sản
- Thuế sử dụng đất
- Thuế thu nhập doanh nghiệp
- Thuế thu nhập cá nhân
- Thuế xuất nhập – thuế nhập khẩu
- Thuế giá trị gia tăng
- Chi phí cải tạo cơ sở hạ tầng
- Các khoản đóng góp phi tài chính

Trang • 4

Tổng quan về thu các khoản đóng góp

Tại sao cần quan tâm đến thu trong khai thác khoáng sản?

- Doanh nghiệp có thực hiện đầy đủ các nghĩa vụ tài chính không?
- Khả năng trốn thuế như thế nào?
- Giám sát các khoản đóng góp phi tài chính đủ tốt chưa?
- Các vấn đề khác (vd đàm phán hợp đồng...) được thực hiện như thế nào?
- Các chính sách thu có thực sự phù hợp không?
- Các khoản thu có tương xứng với tổn hại môi trường xã hội hay không?



Giám sát thu tốt sẽ góp phần tăng hiệu quả đóng góp cho kinh tế xã hội

Trang • 5

Tổng quan về thu các khoản đóng góp

Tầm quan trọng của một số đóng góp phi tài chính ở các quốc gia

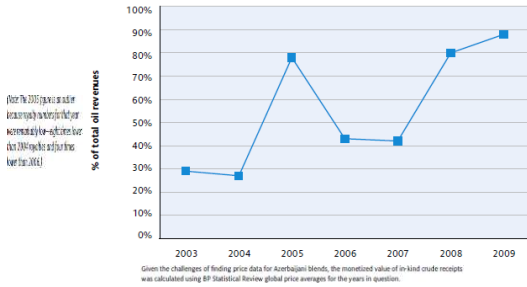


% Khoản thu trong 'Khoản thu hiện vật'

Trang • 6

Tổng quan về thu các khoản đóng góp

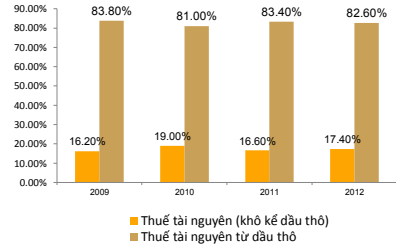
Giám sát thu tốt sẽ góp phần tăng hiệu quả đóng góp



Trang 7 Báo cáo EITI năm 2003-2010 của Azerbaijan Ví dụ về Đóng góp phi tài chính của Azerbaijan

2. Bất cập trong hệ thống thu ở VN

Thu ngân sách từ tài nguyên chiếm khoảng 25%



Trang 8

2. Bất cập trong hệ thống thu ở VN

| Cơ quan quản lý | Doanh nghiệp |
|---|--|
| <ul style="list-style-type: none"> Thu từ khai thác khoáng sản nội địa chưa tương xứng với mức độ khai thác và tổn hại môi trường. Quy định về mức thuế - phí chưa thực sự phù hợp. Nhiều nguồn thu được tính toán dựa trên số liệu doanh nghiệp kê khai, thiếu cơ chế giám sát Đóng góp phi tài chính còn mang tính khuyến khích <p>(vd khai thác Diatomit tại PY)</p> | <ul style="list-style-type: none"> Cộng đồng chưa nhận thức và đánh giá đầy đủ về các đóng góp tài chính của doanh nghiệp? Các chính sách thu tài chính thường xuyên thay đổi và chưa phù hợp? |
| | Cộng đồng địa phương |
| | <ul style="list-style-type: none"> Không được cung cấp thông tin về các đóng góp tài chính của doanh nghiệp? |

Trang 9

| Cấp quyền khai thác | Sản lượng khai thác | Thuế và các khoản đóng góp | SOE | Địa phương | Tác động xã hội | Quản lý nguồn thu |
|---|---|---|--|--|---|---|
| Đăng ký cấp phép (§ 3.3) | Hoạt động thăm dò (§ 3.3) | Khung pháp lý và chế độ tài chính (§ 3.2) | Mức độ sở hữu lợi nhuận của SOEs (§ 3.6(c)) | Các khoản nhận/chi trả trực tiếp (§ 4.2(d)) | Xã hội (§ 3.4(d)) | Nguồn thu được ghi nhận và không ghi nhận trong ngân sách (§ 3.7) |
| Cấp/chuyển nhượng giấy phép & các sai lệch (§ 3.10) | Khối lượng và giá trị khai thác (§ 3.5(a) & § 3.4(e)) | Đóng góp cho nền kinh tế (§ 3.4(a)-(c)) Thuế và các nguồn thu cơ bản | Phân bổ nguồn thu cho chính phủ từ SOEs (§ 4.2(c)) | Phân bổ cho chính quyền trung ương/địa phương (§ 4.2(e)) | Các khoản chi trả cho xã hội (§ 4.1(e)) | Các nguồn thu riêng & ngân sách quy định (§ 3.8) |
| Sở hữu lợi ích (§ 3.11) | Khối lượng và giá trị xuất khẩu (§ 3.5(b)) | (\$ 4.2(a)) Nguồn thu bằng hiện vật (§ 4.1(c)) | Các chi phí ngân sách của SOEs (§ 3.6(b)) | | | |
| Cộng khai hợp đồng/giấy phép (§ 3.12) | | Cơ sở hạ tầng/Thỏa thuận | | | | |

Trang 12

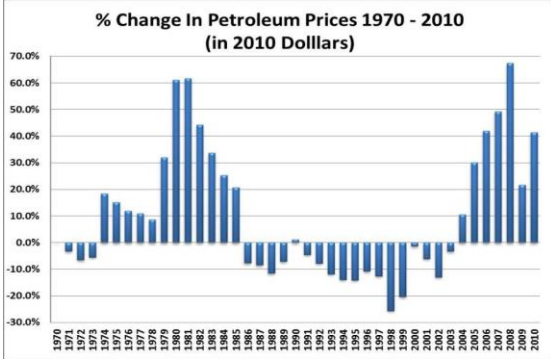
2. Quy định của EITI về thu các khoản

| Các câu hỏi cơ bản | Công khai trong EITI |
|---|---|
| Các điều luật thiết lập việc đóng góp kinh tế của lĩnh vực khai khoáng? | Khung pháp lý và cơ chế tài chính § 3.2 |
| Tác động đến nền kinh tế của các nguồn thu? | Đóng góp cho nền kinh tế § 3.4(a)-(c) |
| Giá trị thuế và các nguồn thu cơ bản? | Thuế và các nguồn thu cơ bản § 4.1(a)/(b) |
| Giá trị các nguồn thu hiện vật? | Các nguồn thu hiện vật § 4.1(c) |
| Giá trị của các thỏa thuận đối hàng? | Cơ sở hạ tầng và Thỏa thuận đối hàng § 4.1(d) |
| Giá trị của các nguồn thu từ vận chuyển? | Nguồn thu từ vận chuyển § 4.1(f) |
| Mức độ chi tiết của báo cáo? | Sự phân tán § 5.2(e) |

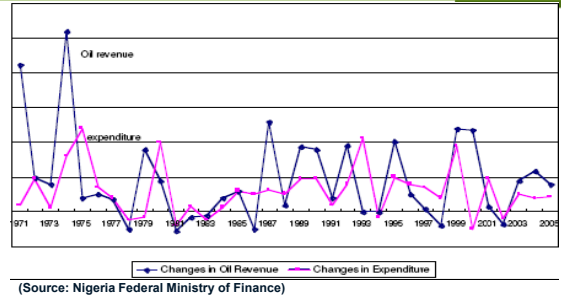
Trang 11



1. Tại sao cần quan tâm đến việc quản lý nguồn thu từ khai khoáng?



1. Tại sao cần quan tâm đến việc quản lý nguồn thu từ khai khoáng?



(Source: Nigeria Federal Ministry of Finance)

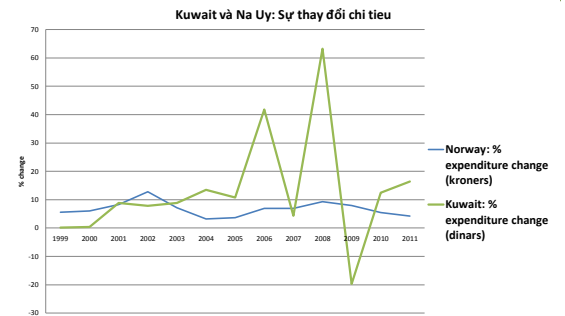
Ảnh hưởng lên ngân sách: Sự thay đổi của ngân sách TW Nigeria (1971-2005)
Trang • 14

1. Tại sao cần quan tâm đến việc quản lý nguồn thu từ khai khoáng?



Trang • 15 Thay đổi ngân sách - ảnh hưởng đầu tư công

1. Tại sao cần quan tâm đến việc quản lý nguồn thu từ khai khoáng?



Trang • 16 Sự nhạy cảm của ngân sách với giá dầu

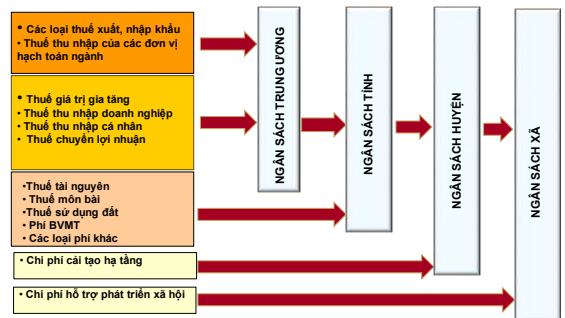
1. Tại sao cần quan tâm đến việc quản lý nguồn thu từ khai khoáng?



Trang • 17 Chia sẻ giữa các thành phần trong xã hội và các thế hệ

2. Bất cập trong quản lý nguồn thu ở Việt Nam

Phân cấp về nguồn thu



1. Bất cập trong quản lý nguồn thu ở Việt Nam

- Việt Nam chưa có hệ thống quản lý riêng cho nguồn thu từ khai khoáng.
 - Việt Nam chưa xây dựng quy định về việc sử dụng và phân bổ nguồn thu từ khai thác khoáng sản
- ↓
- Thiếu thông tin và dữ liệu về thu
 - Phân bổ chưa hợp lý
 - Một số loại nguồn được sử dụng chưa đúng mục tiêu
 - Không dự báo được sự thay đổi (ngắn hạn và dài hạn)

Trang • 19

2. Bất cập trong quản lý nguồn thu ở Việt Nam

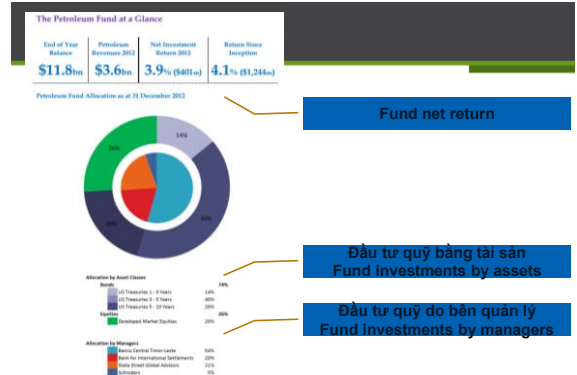
| Cơ quan quản lý | Doanh nghiệp |
|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"> ● Hệ thống quản lý nguồn thu chưa phù hợp? ● Hệ thống quản lý dữ liệu chưa đáp ứng được nhu cầu quản lý? ● Thiếu sự liên kết và chia sẻ thông tin giữa các bộ ngành liên quan? ● Nghĩa vụ tài chính đối với doanh nghiệp nhà nước chưa rõ ràng? | <ul style="list-style-type: none"> ● Không được cung cấp thông tin về việc sử dụng nguồn thu (ví dụ chỉ phí đóng góp cải tạo cơ sở hạ tầng) |
| | Cộng đồng địa phương |
| | <ul style="list-style-type: none"> ● Không được cung cấp thông tin về sử dụng nguồn thu. ● Chưa được hưởng lợi từ nguồn thu mà về nguyên tắc được sử dụng cho cộng đồng. |

Trang • 20

2. Quy định EITI 2013 về quản lý nguồn thu

| Câu hỏi cơ bản | Công khai trong EITI |
|---|--------------------------------|
| Khoản thu nào (tiền mặt hay hiện vật) sẽ đưa vào ngân sách quốc gia? | Phân bổ các khoản thu § 3.7(a) |
| Các khoản thu có thể đi đâu khác? Ví dụ: phúc lợi quốc gia và quỹ phát triển, chính quyền địa phương, công ty nhà nước, hay các cơ quan tài chính khác. | Phân bổ các khoản thu § 3.7(a) |

Trang • 21



Ví dụ: Quỹ Dầu mỏ của Timor Leste

Một số câu hỏi gợi mở về thu và quản lý thu

- Có bao nhiêu mỏ đang được khai thác: Số lượng giấy phép do Bộ Tài nguyên môi trường cấp
- Các loại khoáng sản chính được khai thác là gì?
- Tổng thu Thuế tài nguyên
- Tổng thu phí bảo vệ môi trường
- Số nợ của doanh nghiệp
- UBND cấp xã được phân bổ bao nhiêu tiền và sử dụng thế nào
- Các công trình do doanh nghiệp xây dựng
- Các công trình do nhà nước xây dựng, thuộc chương trình nào
- Có đầu tư liên quan đến xử lý môi trường hay không?

Trang • 23

Xin chân thành cảm ơn

Trung tâm Con người và Thiên nhiên
Số 3, ngách 55, ngõ 61, Trần Duy Hưng, Hà Nội
Tel: 04 3556-4001 Fax: 04 3556-8941
Website: www.nature.org.vn
E-mail: policy@nature.org.vn